

Deklaracija o bezbednim školama

Uticao oružanih sukoba na obrazovanje sa sobom donosi urgentne humanitarne, razvojne i šire društvene izazove. Škole i univerziteti se širom sveta bombarduju, granatiraju i spaljuju, a deca, učenici, nastavnici i nastavno osoblje bivaju ubijani, obogaljavani, otimani ili arbitrarno lišavani slobode. Strane učesnice u oružanim sukobima koriste obrazovne ustanove kao, između ostalog, baze, kasarne ili centre za pritvor. Takve aktivnosti izlažu učenike i nastavno osoblje patnjama, uskraćuju veliki broj dece i studenata njihovog prava na obrazovanje i na taj način lišavaju zajednice temelja na kojima će izgraditi svoju budućnost. U mnogim zemljama, oružani sukobi nastavljaju da uništavaju ne samo školsku infrastrukturu, već i nade i ambicije čitavih generacija dece.

Napadi na obrazovanje podrazumevaju nasilje nad obrazovnim ustanovama, učenicima i nastavnim osobljem. Napadi, kao i pretnje napadima, mogu uzrokovati tešku i dugotrajnu štetu nad pojedincima i društvima. Pristup obrazovanju može biti otežan; funkcionisanje obrazovnih ustanova može biti blokirano, a nastavno osoblje i učenici udaljeni, strahujući za svoju bezbednost. Napadi na škole i univerzitete koriste se za podsticanje netolerancije i ekskluzije – za produbljivanje rodne diskriminacije, na primer putem sprečavanja obrazovanja devojčica, za podsticanje konflikta između pojedinih zajednica, ograničavanje kulturnog diverziteta i uskraćivanje akademske slobode ili prava na udruživanje. U slučajevima gde se obrazovne ustanove koriste u vojne svrhe, to može uvećati rizik od regrutovanja i korišćenja dece od strane naoružanih aktera, ili decu i mlade može učiniti podložnim seksualnom zlostavljanju ili eksploataciji. To naročito može uvećati verovatnoću da obrazovne institucije budu napadnute.

Nasuprot tome, obrazovanje može pomoći zaštitu dece i mladih od smrti, povrede i eksploatacije; ono može ublažiti psihološke posledice oružanih sukoba pružanjem rutine i stabilnosti, i može obezbediti povezanost sa drugim vitalnim službama. Obrazovanje koje neguje 'senzibilitet za konflikte' izbegava doprinosenje sukobu, a zalaže se za doprinos miru. Obrazovanje je od fundamentalnog značaja za razvoj i puno uživanje ljudskih prava i sloboda. Preduzećemo sve napore da obezbedimo da mesta na kojima se obrazovanje stiče budu bezbedna mesta.

Pozdravljamo inicijative pojedinačnih država usmerene ka podsticanju i zaštiti prava na obrazovanje i olakšavanju kontinuiteta obrazovnog procesa u uslovima oružanih sukoba. Kontinuitet obrazovnog procesa može pružiti zdravstvene podatke koji spašavaju živote, kao i savete o specifičnim rizicima u društvima suočenim s oružanim sukobom.

Pohvaljujemo rad Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija na temu dece i oružanih sukoba i prepoznavamo značaj mehanizma monitoringa i izveštavanja u slučajevima teških kršenja prava dece u oružanim sukobima. Naglašavamo značaj Rezolucija Saveta bezbednosti 1998 (2011) i 2143 (2014) koje, između ostalog, pozivaju sve strane u oružanim sukobima da se suzdrže od postupaka koji ograničavaju pristup dece obrazovanju, a države članice pozivaju da razmotre konkretne mere za sprečavanje upotrebe škola od strane oružanih snaga i naoružanih grupa van kontrole države uz nepoštovanje relevantnih odredaba međunarodnog prava.

Pozdravljamo razvoj *Smernica za zaštitu škola i univerziteta od upotrebe u vojne svrhe tokom oružanih sukoba*. *Smernice* ne predstavljaju pravno obavezujući dokument, već dobrovoljne smernice koje ne utiču na pozitivno međunarodno pravo. One se temelje na postojećoj dobroj praksi i nastoje da pruže usmeravanje koje će dalje umanjiti uticaj oružanih sukoba na obrazovanje. Pozdravljamo napore da se

ove *Smernice* distribuiraju i da se podstiče njihova implementacija među oružanim snagama, naoružanim grupama i drugim relevantnim akterima.

Priznajući pravo na obrazovanje i ulogu obrazovanja u unapređivanju razumevanja, tolerancije i prijateljstva između svih nacija; u sve većoj meri odlučni da u praksi unapredimo zaštitu civila, a naročito dece i mladih, u oružanim sukobima; posvećeni zajedničkom radu u cilju ostvarivanja bezbednih škola za sve; prihvatamo *Smernice za zaštitu škola i univerziteta od upotrebe u vojne svrhe tokom oružanih sukoba*, i obavezujemo se da ćemo:

- Koristiti *Smernice* i uključiti ih u domaće političke i operativne okvire koliko god je to moguće i prikladno;
- Preduzeti sve napore na nacionalnom nivou da prikupimo pouzdane relevantne podatke o napadima na obrazovne ustanove, o žrtvama napada i o vojnoj upotrebi škola i univerziteta tokom oružanih sukoba, uključujući i putem postojećih mehanizama za monitoring i izveštavanje; olakšati prikupljanje takvih podataka; i pružiti pomoć žrtvama, na način koji ih ne diskriminiše;
- Istražiti navode o kršenjima relevantnih odredaba nacionalnog i međunarodnog prava i, tamo gde je to prikladno, krivično goniti počinioce u skladu sa zakonom;
- Razviti, usvojiti i unaprediti pristupe obrazovanju koji neguju 'senzibilitet za konflikte', u okviru međunarodnih humanitarnih i razvojnih programa, kao i na nacionalnom nivou tamo gde je to relevantno;
- Nastojati da obezbedimo kontinuitet obrazovnog procesa tokom oružanih sukoba, podržimo ponovno osposobljavanje obrazovnih ustanova i, kada god smo u prilici da to učinimo, obezbedimo i olakšamo međunarodnu saradnju i pomoć programima koji rade na sprečavanju napada na obrazovanje ili reaguju na njih, uključujući implementaciju ove Deklaracije;
- Podržati napore Saveta bezbednosti UN na temu dece i oružanih sukoba, i napore specijalne predstavnice generalnog sekretara za pitanja dece i oružanih sukoba, kao i drugih relevantnih organa UN, tela i agencija; i
- Održavati redovne susrete, pozivajući na učešće relevantne međunarodne organizacije i civilno društvo, kako bi se pratila implementacija ove deklaracije i primena *Smernica*.